

10. Laboratorijska vaja: Primerjava plamenskega in plazemskega rezanja

1. NALOGA

Izvedi primerjavo plamenskega in plazemskega rezanja konstrukcijskega jekla S355J2G3. Na osnovi rezultatov ocenjenih neposrednih stroškov rezanja predlagajte in utemeljite izbiro primernejše tehnologije toplotnega rezanja.

2. OPREMA

Ročni plamenski rezalnik: Teleoptik	Tehtnica: Mettler Toledo
Plazemski rezalnik: Lincoln Invertec PC100	Štoparica, kljunasto merilo, kotomer
Robot: ABB IRB 140	

3. POSTOPEK

- Izvedite preizkusno plazemsko in plamensko rezanje in rezultate meritev vpišite v preglednico 1
- Naredite preračun tehnološkega časa in ocene stroškov izdelave izdelka z dolžino reza $L=800$ mm, pri čemer pri izdelavi enega kosa zaslužite $z=0,28$ eur in izdelke izdelujete v dveh izmenah $i=2$.

Preglednica 1 Rezultati meritev

	Rezanje	Plamensko	Plazemsko
Debelina pločevine [mm]			
Pretok plina zrak - q [l/min]		/	25
pretok plina C_2H_2 - q [l/min]		7	/
pretok plina O_2 - q [l/min] (1,4 bar)		24	/
Masa pločevine pred rezanjem M_{pr} [g]			
Masa pločevine po rezanju M_{po} [g]			
Čas rezanja- t_r [s]			
Dolžina rezanja- L_r [mm]			
Napetost-U [V]		/	180 V
Tok - I [A]		/	

Podatke o manjkajočih časih dobite v preglednici 2.

Preglednica 2 Manjkajoči podatki

	Plazemsko rezanje	Plamensko rezanje
Čas segrevanja in prebijanja- t_s [s]	2	6
Čas premikov* - t_p [s]	2	
Čas čiščenja žlindre - t_ϵ [s]	2	12

* čas potreben za premik rezalnika iz referenčnega položaja do mesta rezanja in nazaj

4. REZULTATI IN DISKUSIJA

Specifično hitrost rezanja (odgrevanja, taljenja in izpihanja) na dolžinsko enoto vara določite po enačbi (4.1).

$m_r = \frac{M_{om}}{L_r} \left[\frac{g}{m} \right]$	(4.1)
$M_{om} = M_{po} - M_{pr} \quad [g]$	(4.2)

Tehnološki čas izdelave enega izdelka z dolžino reza-L določite po enačbi (4.3)

$t_t = t_s + \frac{L}{v_r} + t_p + t_{\xi} \quad [s]$	(4.3)
$v_r = \frac{L_r}{t_r} \left[\frac{m}{s} \right]$	(4.4)

Porabljeno energijo za rezanje s plamenom izračunajte po enačbi (4.5), pri čemer predpostavite vnos energije $H=57,5 \text{ MJ/m}^3$.

$E_{C_2H_2} = H \cdot q_{C_2H_2} \cdot t_t \quad [kJ]$	(4.5)

Porabljeno energijo za rezanje s plazmo izračunajte po enačbi (4.6).

$E_p = I \cdot U \cdot t_t \quad [kJ]$	(4.6)

Porabo plinov za rezanje določite po enačbah (4.7)-(4.12) pri čemer uporabite gostote plinov iz preglednice 3.

Preglednica 3 Gostote plinov

	Gostota plina – ρ [kg/m ³]
C ₂ H ₂	1,17
O ₂	1,43
zrak	1,29

$Q_{O_2} = q_{O_2} \cdot \left(t_r + \frac{t_p + t_s}{10} \right) \quad [l]$	(4.7)
$M_{O_2} = Q_{O_2} \cdot \rho_{O_2} \quad [g]$	(4.8)

$Q_{C_2H_2} = q_{C_2H_2} \cdot (t_p + t_r + t_s) \quad [l]$	(4.9)
$M_{C_2H_2} = Q_{C_2H_2} \cdot \rho_{C_2H_2} \quad [g]$	(4.10)

$Q_{zrak} = q_{zrak} \cdot \left(t_r + \frac{t_p + t_s}{10} \right) \quad [l]$	(4.11)
$M_{zrak} = Q_{zrak} \cdot \rho_{zrak} \quad [g]$	(4.12)

Specifična poraba plinov na dolžinsko enoto reza določite po enačbah (4.13)-(4.15).

$m_{O_2} = \frac{M_{O_2}}{L_r} \left[\frac{g}{m} \right]$	(4.13)

$m_{C_2H_2} = \frac{M_{C_2H_2}}{L_r} \left[\frac{g}{m} \right]$	(4.14)

$m_{zrak} = \frac{M_{zrak}}{L_r} \left[\frac{g}{m} \right]$	(4.15)

Količino odrezanih kosov z dolžino reza-L v uri (produktivnost) določite po enačbi (4.16)

$n = \frac{1}{t_t} \text{ [kos/h]}$	(4.16)

Ocena stroškov:

Stroški izdelave enega izdelka z dolžino reza dolžine-L [eur/kos] določite po enačbi (4.17) pri tem oceno stroškov določite iz preglednice 4.

$s = \frac{OS}{n} \text{ [eur/kos]}$	(4.17)

Preglednica 4 Ocena stroškov

	Stroški elektrode in šobe [eur/h]	Energija [eur/h]	Plin [eur/h]	OS skupaj [eur/h]
Plamensko rezanje	0,06	0	6,2	6,26
Plazemsko rezanje	16,77	4	7,9	28,67

Pri tem so prihodki na uro in na delovni dan (7.5 ur) pri rezanju izdelkov z dolžino reza-L določeni po enačbi (4.18) in (4.19) in ob predpostavki, da pri izdelavi izdelka zaslužimo-z v številu izmen-i.

$P_h = n \cdot z \text{ [eur/h]}$	(4.18)

$P_{dD} = n \cdot z \cdot i \cdot 7,5 \text{ [eur/dD]}$	(4.19)

Čas potreben za povrnitev investicije izračunajte po enačbi (4.20) pri čemer stroške investicije določite iz preglednice 5.

$t_i = \frac{S_i}{P_{dD}} \text{ [dD]}$	(4.20)

Preglednica 5 Stroški investicije v CNC napravo

	S _i [eur]
Plamen	50000
Plazma	100000

Rezultate predstavite v preglednici 6.

Preglednica 6 Rezultati meritev

	Plazemsko rezanje	Plamensko rezanje
Specifična hitrost rezanja [g/m]		
Tehnološki čas izdelave enega izdelka [s]		
Količino odrezanih kosov v eni uri [kos/h]		
Stroški izdelave enega izdelka [eur/kos]		
Prihodki od izdelave izdelkov na delovni dan [eur/dD]		
Čas potreben za povrnitev investicije [dD]		

5. ZAKLJUČEK

6. UPORABLJENI SIMBOLI

H	kJ/m	Vnos energije
$E_{C_{2H_2}}$	kJ	Poraba energije za plamensko rezanje
q_x	l/min	Pretok plina X
t_t	s	Tehnološki čas
E_p	kJ	Poraba energije za plazemsko rezanje
I	A	tok
U	V	napetost
t_r	s	Čas rezanja
t_p	s	Čas premikov
t_s	s	Čas segrevanja in prebijanja
t_c	s	Čas čiščenja žlindre
Q_x	l	Poraba plina X
M_x	g	Masa porabljenega plina X
ρ_x	kg/m ³	Gostota plina X
m_x	g/m	Poraba plina X na dolžinski meter zvara
L_r	m	Dolžina reza
m_r	g/m	Specifična hitrost plamenskega in plazemskega rezanja
M_{om}	g	Masa odrezanega materiala
v_r	m/s	Hitrost rezanja
L	mm	Podana dolžina reza na izbranem izdelku
n	Kos/h	Št. Odrezanih kosov na uro (produktivnost)
OS	Eur/h	Ocena stroškov
s	Eur/kos	Stroški izdelave enega izdelka z dolžino reza dolžine-L
z	Eur/kos	Zaslужek pri izdelavi enega izdelka
P_h	Eur/h	Prihodki na uro
P_{dD}	Eur/dD	Prihodki na delovni dan
i	/	Št. izmen
t_i	dD	Čas potreben za povračilo investicije
S_i	eur	Stroški investicije
M_{po}	g	Masa pločevine po rezanju
M_{pr}	g	Masa pločevine pred rezanjem